

JORDI PUJOL, PRESIDENT DE CATALUNYA

Resistir la voluntat de destrucció

A principis de setembre, a Premià de Mar, el president Pujol va parlar durant tres hores amb EL TEMPS. Ara, una vegada que l'Audiència de Barcelona ha dictaminat el seu no-processament pel cas de Banca Catalana, ha perfilat les declaracions, amb una altra conversa. Tot i això, n'hem deixat el cos essencial, testimoni de serenitat en un moment difícil.

Vicent Martí

—**S**ent el seu pare, en aquella època, un home més aviat indiferent quant a la religió, ¿com va arribar vostè al catolicisme?

—El meu decantament cristià pot ser degut a la influència de la mare, dels amics i, potser, de l'ambient. En l'any 42 o 43 era fàcil anar a raure a la congregació. L'ambient hi portava molt. Llavors, em vaig enganxar, em vaig interessar en les organitzacions religioses. Personalment, vitalment, em van interessar.

—*La Confraria de Nostra Senyora de Montserrat de Virtèlia...*

—A partir d'aquells anys quedo situat dintre del món cristià, encara que els meus contactes aleshores eren bastant superficials. Sense Virtèlia no és gens descartable que, en arribar als divuit o vint anys, hagués perdut aquesta opció cristiana. Aquella vinculació amb Virtèlia, a més, va lligar amb la meva passió catalanista: Montserrat...

—*¿Esdevingué nacionalista a través del catolicisme, o ja ho era abans?*

—El nacionalisme em venia de la família, dels meus pares...

—*¿De tots dos?*

—No, del pare, sobretot. La influència, en aquest sentit, ve de la banda del meu pare i del meu oncle, que va ser tancat en la presó després de la guerra. També recordo la lectura d'alguns llibres que em van impressionar. Llibres tan elementals i simples com l'*Àlbum Maravella*, que era un àlbum de fotografies de Catalunya, amb textos en català. Aquell llibre era una joia. O bé, per exemple, un altre llibre, molt simple, que era l'*Elogi de Catalunya*, de Vallès i Pu-

jals. I, després, llibres ja no tan simples com ara alguns que vaig trobar per casa d'en Maragall. Aquella col·lecció que se'n diu dels fills, i, concretament, un, que és *El sentiment de pàtria*. Aquest és un petit llibre que ha tingut una importància tremenda en la meua formació.

—*Formació que, en la seua primera joventut, vostè complementa amb un activisme nacionalista intens i plural. Tanmateix...*

—Als vint anys vaig tenir una crisi... una crisi personal molt profunda. M'ho vaig replantejar tot, tot em va entrar en dubte, i la desemboadura en va ser una solució de caire religiós. A partir d'aquell moment es consolida definitivament la meua vivència religiosa. Des dels vint anys als vint-i-quatre vaig abandonar l'activisme. Vaig deixar de pintar parets, de penjar senyeres, d'assistir a reunions clandestines, i em vaig dedicar a dues coses: a estudiar medicina, i a Virtèlia.

El que passa és que Virtèlia tenia un to molt català, molt catalanista, i molt progressista des d'un punt de vista cristià. El que jo era aleshores, i suposo que en bona part encara ho sóc, és un montinià. I per ací em surt una indubtable influència de Maritain: els trets reformadors, l'humanisme integral... Montini, Pau VI, era un deixeble de Maritain, ¡claríssim!

—*Amb tot, pel que fa a la influència que vostè ha rebut del pensament francès d'arrel cristiana, Péguy...*

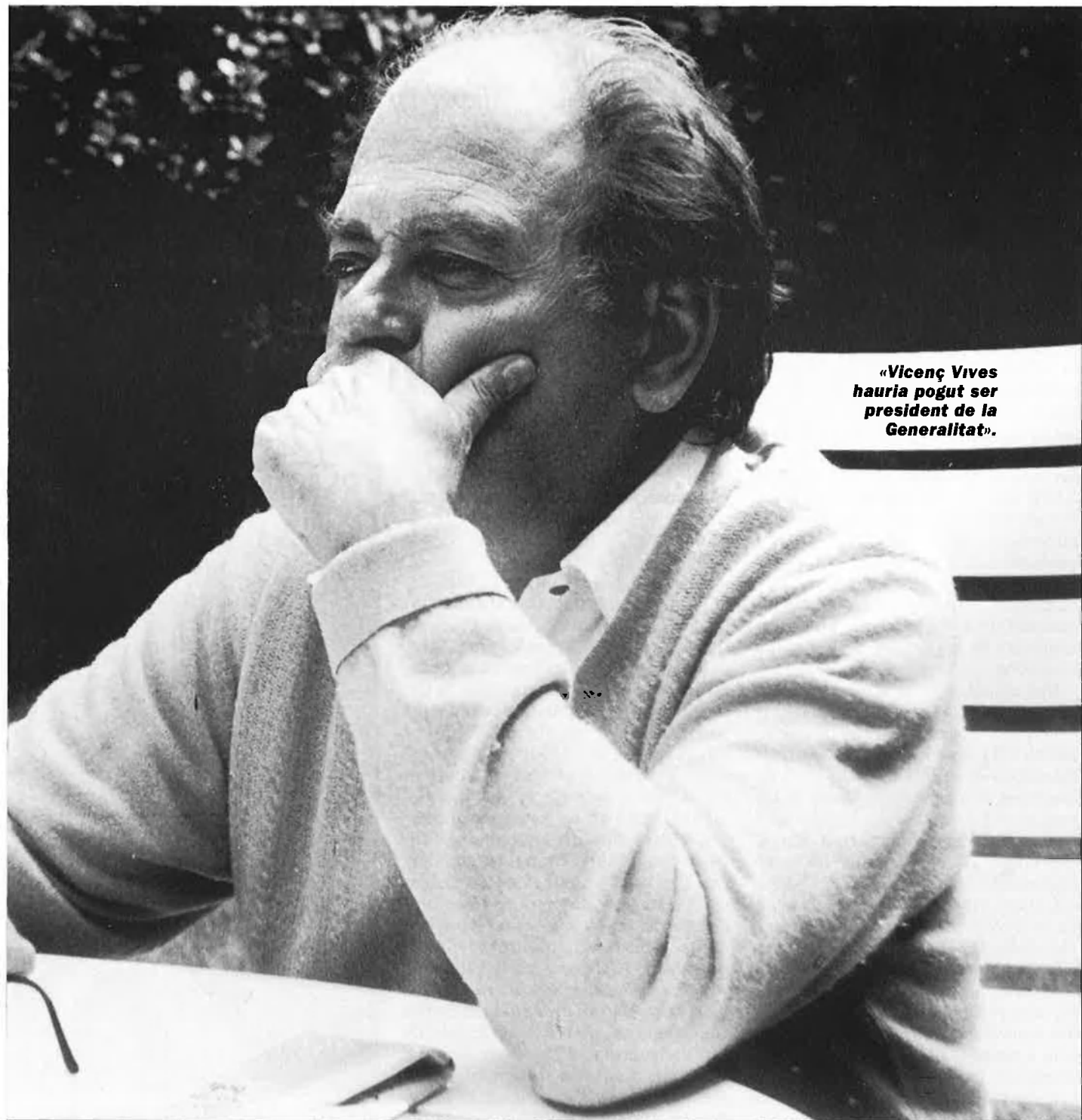
—Vaig conèixer Péguy a través d'un dels meus mestres d'aleshores, en Raimon Galí. En la discussió dels 50 i els 60 entre materialisme —en el sentit dialèctic, no groller, del terme— i espiritualisme, o, més exactament, entre determinisme i indeterminisme, jo vaig optar per l'indeter-

minisme i per l'idealisme. Péguy és això.

Un dels llibres més suggestius de Péguy és aquell sobre Descartes i Bergson, que no va acabar. I no el va acabar perquè mentre l'escrivia, ja anava molt avançat, li van comunicar que s'havia declarat la guerra entre França i Alemanya (1914). En la paraula exacta que ho va saber, va deixar la ploma, es va aixecar i va anar a presentar-se de voluntari. Al cap de cinc setmanes moria en el front. Péguy és un home de Jeanne d'Arc.

L'indeterminisme, l'espiritualisme, i, en darrer terme, el vitalisme, el voluntarisme i el nacionalisme de Péguy van fer més forat en mi que Maritain,

DOMÈNEC UMBERT

**«Vicenç Vives
hauria pogut ser
president de la
Generalitat».**

és cert. Ho remarque perquè alguns diuen que jo hagués esdevingut, políticament, un home de democràcia cristiana, si hagués estat més marcat per Maritain que per Péguy.

—*Aquest debat, de fet, va tenir lloc en el si d'alguns nuclis de joves nacionalistes cristians..*

—Si alguns de nosaltres, en aquells moments, haguéssim optat per una opció política, ho hauríem fet o per la democràcia cristiana —la Unió Democràtica—, o pel Front Nacional. Trobe que jo sóc més un home del Front. El que passa és que uns quants de nosaltres, entre ells jo, ens vam inclinar per la proposta d'en Galí, el CC, que era una proposta més que

política, pre-política: reforçament dels valors humans, allò del sentit del risc, tot allò de les disponibilitats, el sentit de l'honor, la solidaritat. No vaig fer política, en el sentit estricte de la paraula, fins que vam fundar Convergència l'any 74.

—*A banda d'aquestes influències cristianes, ¿en tingué d'altres també determinants?*

—En el meu cas aquest pensament francès d'arrels cristianes s'ha de complementar amb altres mestres. I un d'ells és Vicens Vives, un Vicens que és molt lluny de tot això. Tot i que jo procedixo, en les meves lectures de jove, de la historiografia romàntica catalanista —les quatre bar-

res, els nostres comtes, el rei Jaume I...— vaig assimilar bastant bé els redimensionaments que d'aquesta història va dur a cap Vicens. Tot el meu precoç interès pel segle XIX —burgèsia, revolució industrial...— ve de Vicens. Així com Pierre Vilar em va ensenyar a valorar i conèixer el XVIII. Benet, Triadú... també m'ajudaren a fer-me.

—*Els últims anys de la seua vida Vicens començà a fer política...*

—L'última etapa, sí. Segurament hauria estat un home molt útil políticament. A més, és perfectament possible que hi hagués arribat. Vicens era un home de l'any 10, podia haver arribat a l'any 75, amb 65 anys, eh. I

si no s'hagués cremat amb totes aquelles coses pròpies de la tansició primera, hauria pogut fer un paper molt important en la política catalana, hauria pogut ser president de la Generalitat, segons com... Val a dir que, sigui com sigui, la mort prematura de Vicens va ser una gran pèrdua.

—*¿Com valora vostè exactament el paper de la burgesia en la construcció del catalanisme?*

Com a molt important, és clar. No exclusiu, no únic, però és evident que és difícil subestimar el paper de la burgesia en la construcció del catalanisme i de la societat catalana. Catalunya és el que és gràcies al fet que, durant tot el segle XIX, i ja abans, ha segregat un burgesia. Des del final del XVII, des de l'època de Feliu de la Peña, personatge que, per raons polítiques, i no històriques, intento popularitzar. Precisament per evitar que la imatge del catalanisme siga únicament la romàntica i estrictament reivindicativa, en el sentit una mica victimista de la paraula, de l'Onze de Setembre.

Per complementar aquesta símbol he parlat de dos conceptes. L'un, el del dotze de Setembre. El 12 de setembre de 1711 els botiguers i artesans de Barcelona van obrir les botigues i els obradors. No és veritat, va ser el 13, però el 13 ho van fer. Era una manera de dir «Endavant, hem perdut, vinga, engueuem. D'una altra manera, però engueuem».

L'altre concepte, l'extrac de Feliu de la Peña, del seu llibre *Fénix de Catalunya* (1683). Ell, com molts d'altres catalans del XVIII, sempre va veure Catalunya com un país mercantil, una Holanda del Mediterrani. Ja des d'aleshores hi ha aquesta filosofia com a element bàsic, fonamental, del fet català, i això és clau per entendre Catalunya. La societat civil catalana arranca d'ací.

—*¿L'origen ideològic del catalanisme és conservador?*

—El catalanisme no té un sol origen ideològic. Com a mínim en té dos: Torras i Bages i Almirall. I després té la sort que no és un moviment estrictament literari i artístic. És un moviment cultural, polític, industrial, econòmic. Com també té la sort de no ser un moviment ruralista, passatista, conservador. És evident que Prat de la Riba no és un conservador. Serà conservador políticament, però és un modern. El catalanista és un home modern. El catalanisme és un moviment renovador. Renovador per a Catalunya i, fins i tot, intenta ser-ho per al conjunt d'Espanya.

—*¿I els Països Catalans? ¿Qui li ajuda a plantejar-se la globalitat de la nostra nació?*

—Potser els primers foren el grup dels *Quaderns de l'Exili* —Galí, Sales, Pol...— que acabaven de tornar. Després, el Max Cahner, el Benet, aquests companys, ¿oi?

—*¿I ara, quina actitud manté respecte al nostre marc nacional?*

—En aquests moments, el plantejament que sempre faig és el de defensar —crec que amb eficàcia, de vegades, amb discreció— el tema bàsic de la unitat lingüística. La unitat cultural també l'he defensada, però això ja depèn molt del que fa la gent. El més perillós i el més definitiu era el trencament de la unitat lingüística. Si hagués començat a promoure's, i a oficialitzar-se, constitucionalment, estatutàriament, aquesta divisió, hauria estat molt dolent.

Això és bàsic: la unitat lingüística, la unitat cultural dels Països Catalans. Políticament sóc molt prudent, i, avui per avui, no m'hi fico. Ara, aquesta unitat de llengua, de cultura, d'origen històric, aquesta sí que la defenso a tot arreu. Ho he fet fins i tot en el Parlament de Madrid. Vaig posar l'exemple de la unitat lingüística entre austríacs i alemanys. Musil és un escriptor austríac de llengua alemanya. Això no ho pot negar ningú.

Crec que nosaltres, la gent del Principat, hem d'anar un pas més endarrere, en aquest tema, que els valencians. No hem de prendre certes iniciatives, si no és que ens ho demanen molts valencians. Nosaltres fàcilment podem posar els peus en la galleda.

—*És molt coneguda la seua decisió de participació en la campanya contra Galisonga, el director anticatalà de La Vanguardia. Però entre el final victoriós d'aquesta campanya i els fets del Palau de la Música, el dictador va venir a Barcelona —abril del 60. Vostè va escriure i va fer circular un pamflet «Us presentem el general Franco». ¿Ara el tornaria a signar?*

—Suposo que sí, suposo que sí que el tornaria a signar. Sí home, segur que ho tornaria a fer. El que passa és que potser ara valoraria si valia la pena anar a raure a la presó. És a dir, sí que val la pena anar a la presó per Catalunya, però no sé si per aquell escrit concret.

—*Respecte a això, i en contrast amb els papers escrits per vostè en la campanya Galisonga, aquest pamflet sobta per la seua virulència, pel seu testimonialisme.*

—Potser sí que era un paper més dur, més irritat, més excitat, més as-

pre. Potser sí. Però no me'n recordo gaire. El paper el que diu... De cap manera es pot permetre que en Franco passi per Barcelona sense que algú digui no. És un pamflet per dir no. Aquesta campanya no podia ser seguida per la gent, encara. Com vostè diu, és un paper una mica testimonial. Després vingueren els fets del Palau de la Música, tot plegat. Però el Palau és independent del pamflet. Jo no hi era, al Palau. No hi era, tot i que sí que sabia que es feia, i n'estava darrere.

—*La policia, però, va anar per vostè.*

—Va venir per mi al cap de tres

DOMÈNEC UMBERT

dies. Allò va ser una imprudència meua. Sempre he pecat de refiat, jo, sempre tinc tendència a ser refiat. I aleshores em vaig quedar a casa quan, de fet, no hauria d'haver-me quedat. Creia que ho tenia tot molt ben organitzat i, realment no ho tenia gaire...

—*¿Se'n recorda, dels germans Creix?*

—Sí, sí, em sembla que són morts tots dos, ¿oi? Jo no tinc gaire memòria, per això. Sóc un home que tinc la virtut, o el defecte, de ser poc rancunios. Dic la virtut o el defecte. He hagut de sofrir ferides molt dures, molt sagnants, ¡molt!... però que t'agafin, t'apallissin i et fiquen a la presó no és una ferida sagnant.

—*¿Què és una ferida sagnant?*

—Les ferides sagnants no són les que afecten, per dir-ho així, l'estricta persona en els seus aspectes més físics, més externs. Les ferides sagnants són les que afecten la fibra íntima, l'honorabilitat de la gent. Són les que destrueixen coses que un, molt profundament, estima. Péguy diu que hi ha actes que no es poden fer, i que, quan es fan, es poden trencar definitivament certes coses essencials. Darre-rament he sofert ferides tan sagnants que, per primera vegada en la meua vida, m'he vist obligat a fer un esforç d'oblit. L'he fet ara, i n'hauré de fer altres en el futur, sospito.

—No estic gens descontent d'haver-lo fet. A mi, una mica abans, em van proposar fer-hi una espècie de palinò-dia pública —«Jo no volia crear proble-mes, etc.»—, a canvi, em posarien una pena molt petita. No ho podia ac-ceptar. A la nit vaig preparar aquell discurs. L'endemà, quan vaig arribar al Govern Militar, hi havia la meua dona. Li vaig comentar la proposta, i li vaig demanar «¿A tu què et sembla?». Jo tenia una idea precisa del que calia fer, però va ser ella la que va dir: «No, no, escolta, tu digues el que has de dir, has començat una jugada, i aquesta jugada l'has d'aca-bar. Jo ja ho superaré». I, per això dic que la meua dona val més que jo. Vaig fer-ho, i ja està.

Ara li explicaré una anècdota. Quan ja era pre-sident de la Generalitat, vaig anar a visitar el gover-nador militar. «Miri, jo en aquest edifici ja he estat. Vaig estar fa vint anys en un judici militar que em van fer. I m'agradaria veu-re la sala on em vam jut-jar». Després vaig saber que aquell bon home —perquè ho era, de bon home—, en un primer mo-ment, va creure que allò era un acte revanxista meu. Però no, no, era un acte purament romàntic. A mi, allí, no m'havien des-truït res de bàsic.

—Ja coneixia, aleshores, el parlament de Fidel Castro en...

—No... ¿el discurs del judici del Cuartel de Mont-cada? No, no el coneixia. Jo encara era al carrer

quan Fidel Castro va guanyar. Castro entrà en l'Havana el 31 de desembre del 59, si no ho recorde malament, i jo encara estava lliure. Estava en ple-na campanya anti-Galisonga aleshores.

—Li ho preguntava perquè el dis-curs de Castro és de l'any 53, i com era una filípica de caràcter nacionalis-ta molt famosa en aquells anys...

—Fidel era fonamentalment un na-cionalista antigringo, antiianqui, abans d'esdevenir marxista, òbviam-ent.

—A les acaballes del 50 vostè comença a posar en marxa Banca Ca-talana. ¿Per què decideix fer un banc?

—Formava part de tot un progra-

ma que jo m'havia plantejat —per a mi i per a d'altra gent, naturalment. Un programa que és el que es defineix en el meu llibre que es diu *Fer País, fer Catalunya*, publicat clandestina-ment l'any 58, després recollit en una de les parts d'un altre llibre meu, *Construir Catalunya*.

Banca Catalana va ser un intent ambiciós, i generós, que va tenir de-terminades falles, certament. Però ni tantes com alguns diuen ni, sovint, les que diuen, sinó altres. Un dels princi-pals errors que vam cometre va ser pensar que aquest banc seria jutjat amb els mateixos paràmetres que la resta de bancs. Aquesta era una confiança que no es podia tenir, com els fets posteriors han demostrat.

—Quant a la querella...

—Pel que fa a aquest tema, ja he repetit moltes vegades que em remeto a la decisió dels jutges, i no faré decla-racions destinades a polititzar el cas. Això, ja n'hi ha altres que ho fan, pe-rò jo no. Prou, doncs, si li sembla. Un altre dia, d'ací a un mes o un any, ja en tornarem a parlar.

—¿Què li fa definir com a generosa Banca Catalana?

—La Banca va ser generosa, no sols en l'impuls de la cultura del país i en el suport a iniciatives pròpies de la so-cietat catalana no directament econò-miques, sinó, a més, en la seua concepció del caràcter industrial. De fet, en aquest camp, la immensa majoria d'indústries i d'iniciatives comple-mentàries segueix. I segueix bé. Tam-bé la Banca podia haver seguit...

—¿És cert que va decidir fundar Banca Catalana un dia tot llegint l'Es-priu?

—No, no, en absolut. El que passa és que en el meu llibre més personal, més meu, *Des dels turons, a l'altra banda del riu*, fent un comentari d'Es-priu, parlo de la Banca. Ara no em fa-ci dir com ho lligo, però ho lligo.

L'altra vegada que hi esmento la banca és comentant un número espe-cial d'*Información Comercial Espa-ñola* dedicat a Catalunya, el febrer del 62. Allà també en feia una referència, i ja veig que, això, vostè ho ha llegit (*fa, assenyalant el qüestionari previ*), perquè hi parlo malament d'en Pla.

—També he llegit que Pla parla malament de vostè...

—No ho he llegit, però segurament sí que ho fa.

—A *Notes del Capvesprol*, quan la crisi de Destino...

—¡Ah!, bé, bé. Quan els articles del Salazar... En aquell llibre crític en Pla per una raó que em sembla que s'ha d'entendre, tot i poder estar

Tingui present que sobre el ressentiment, sobre la frustració, no es cons-trueix mai res sòlid. Hem de fer un esforç, tots, sempre, per veure si man-tenim l'ànima neta d'això. Ara, tam-bé s'ha de ser prudent, i jo reconec que potser de vegades no ho he estat prou. M'he refiat de gent que no me n'hauria d'haver refiat...

—El parlament que vostè va fer en el juí de guerra que el condemnà a set anys de presó, «Una joventut que pu-ja»...

—Una joventut, s'imagina, fa 36 anys. No, ¿36? 26, 26, tu. Era una jo-ventut ja granadeta, però joventut.

—I pujava. ¿Vostè n'està satisfet, del discurs?

equivocat. Perquè, és clar, jo sóc a la presó, acabe de fer un comentari sobre l'Espriu, estic en una certa línia idealista, de lluita, de renúncia i de magnanimitat. Si vostè ha llegit *Des dels turons...*, haurà notat que la paraula magnanimitat hi surt molt sovint, tot i que, per evitar equívocs, sempre la defineixo. Magnanimitat vol dir capacitat de pensar idees grans i de dur-les a terme.

En aquestes circumstàncies són, si més no, comprensibles, els meus retrets a en Pla, l'home que predicava l'escepticisme. Un escepticisme retòric, d'altra banda, perquè després hem sabut que en Pla només era un catalanista. Però des de l'exaltació de la presó —¡la presó és molt exaltant!— en Pla m'apareixia com un home que posava bastons a les rodes de la il·lusió, de la voluntat... Al costat d'aquesta reacció contra el seu escepticisme he de dir que, al meu entendre, Pla és el millor prosista català que hem tingut.

—*Quaranta-quatre toms avalen que...*

—El primer prosista en quantitat i en qualitat, sí.

—*De qualitat, no serè jo qui en dubte. Parlava de quantitat per insistir en la idea que el seu escepticisme era primer com una orella de gat, que diria ell.*

—Home, és clar. Era molt escèptic, però es fa enterrar per l'església, i va dir que volia absoltes. ¡i en llatí! Poca conya, ¡va dir en llatí! Per si les altres no servien. Era el mateix tipus d'escepticisme, igual amb la religió que amb el país.

—*¿Què va passar amb els articles sobre el dictador Salazar?*

—La discussió va ser amb mi i amb en Porcel. Porcel i jo, d'una banda, i en Pla, de l'altra. Cal entendre el que significava publicar en una revista com *Destino* articles defensant Salazar en un moment tan efervescent com l'any 73. A més, en Pla va agafar una actitud de desafiament, i en va fer, no un, sinó cinc o sis. Absurd, ¿no? Cada número hi havia un article apologetic sobre el dictador portuguès. Va aconseguir posar-nos nerviosos, i vam dir prou. Una setmana no en vam publicar un, s'empipà molt i marxà. Potser havíem d'haver-lo deixat que continués escrivint-ne fins que se'n cansés... però ni ara sé si això tenia gaire sentit.

—*Més tard, es reconciliaren vostès, ¿no? Pla també ho ha deixat escrit...*

—Sí, és clar. Pla sabia que no tenia tota la raó, i tampoc no era un addicte al ressentiment.

—*A més de Destino vostè ha participat econòmicament en Orifloma, El Correo Catalán...*

—En un moment determinat, per raons catalanes i democràtiques, vaig tenir realment una presència en alguns mitjans de comunicació. Fa temps, però, que he descobert que un polític no ha d'implicar-se en aquests afers, i me'n vaig separar del tot.

Jo era a Banca Catalana, i des d'ací vam ajudar a fer possible la continuïtat d'alguna d'aquestes publicacions. Sense la nostra ajuda, això es pot dir, i s'ha de dir, alguna d'elles hauria desaparegut molt abans. D'altra banda, l'experiència i la lectura d'un article de Maragall de l'any 1895 sobre la relació entre premsa i política, em van dur a prendre una sèrie de decisions que, per cert, des del punt de vista personal, polític, econòmic i d'imatge, han estat molt dolentes per a mi, he estat molt atacat per això. Ho vaig fer perquè creia que calia fer-ho, una vegada demostrat que un polític català, ni tan sols un home de banca, pot reixir-hi, ara com ara.

—*¿I l'Avui?*

—La meua intervenció econòmica en el diari *Avui* és gairebé simbòlica. Crec que són 100.000 pts. les que vaig posar a l'inici. El que sí que és cert és que hi ha algunes persones amigues meues que hi estan molt vinculades. Però això té una explicació fàcil. L'*Avui* és un diari que, de fet, no té amo, tot un problema. I el que hi ha és que, en els seus moments difícils, els que han anat a aguantar-lo —dedicant-hi temps, esforç, de vegades diners— han estat típicament catalanistes. I és comprensible que entre aquesta gent n'hi hagi molta meua.

—*¿TV3?*

—TV3 és una obra del govern de la Generalitat, gestionada per un òrgan autònom. Tant des de l'òptica de la normalització lingüística com des de la creació d'àmbits d'informació propis dels catalans, TV3 era absolutament necessària. Sens dubte, és una de les obres més importants que hem fet.

—*¿N'està content, de com marxa?*

—No estic content sobre certs continguts de TV3, però això ja és un altre tema. Si s'ha evitat que TV3 fos una televisió antropològica, si s'ha aconseguit que TV3 fos una televisió de gran abast i de qualitat... estic molt content. Discrepo d'algunes orientacions informatives i culturals, però TV3 és autònoma.

—*Alguns prestigiosos professionals catalans de la informació han demanat públicament la creació per la Ge-*

neralitat d'una Agència Nacional de Notícies... ¿Troba que és impensable aquesta obra de govern?

—No és impensable, naturalment. No l'hem agafat com un objectiu immediat ni prioritari, però realment no és impensable.

—*L'any 74 funda Convergència Democràtica de Catalunya...*

—Per a mi, i per a molts com jo, havia arribat l'hora de fer, també, política d'una manera explícita. Fer política és un aspecte —essencial, a més—, de fer país. Fer mestres de català, fer diccionaris, fer enciclopèdies, fer editorials, fer determinats estudis sobre la immigració, fer banca, etc., tot això era fer país. Ara, a mitjan 70, en la meua opinió, calia dotar d'una projecció política, de cara a les grans masses, tot aquest moviment de construcció nacional.

—*¿El van defraudar els resultats de les eleccions del 77?*

—Van ser més aviat dolents. Nosaltres vam fer una campanya molt dolenta, extraordinàriament dolenta, d'una ingenuïtat tremenda, i amb

«El lerroixisme a Catalunya és ara més insidiós».

dellas. ¿Com va ser, com és la relació amb l'ex-president?

—¿Relació?... La veritat és que ara ens veiem molt poc.

—En les eleccions del 79, ja en coalició amb Unió, van pujar... ¿però en les autonòmiques del 80 sabien que anaven a guanyar?

—No, no, tres mesos abans, no ho sabíem. Després, durant la campanya —aquestes coses s'hi noten— vam anar detectant que nosaltres anàvem amunt, i que ells baixaven. En aquest cas, va ser la campanya socialista la dolenta, mentre la nostra ja fou molt bona. La del 84 també va ser molt bona. Dos mesos abans, però, el pronòstic era favorable als socialistes, i ho fou fins el dia anterior.

La situació, en termes futbolístics, podria expressar-se així: El socialista era un equip que anava guanyant a la mitja part per dos a zero; a deu minuts del final anàvem empatats a dos; i, nosaltres, atacàvem. Tot pot passar aleshores: el gol de contraatac, l'empat, la victòria...

—En les generals d'enguany CiU continua pujant a Catalunya... Amb tot, l'experiència del PRD a Espanya ha estat catastròfica. ¿Per què?

—Continuo pensant que el programa del PRD és un bon programa. Crec que realment era el més ajustat, el més precís, el més treballat dels que s'hi presentaven. Trobo que és un programa que Espanya necessita. Ara, indubtablement, és un programa que per tota una sèrie de raons —per falles que hi ha hagut, per determinades incomprendiments, per la forma com han estat atacats per altres partits...— ha fracassat, el resultat és contundent. Tot i això, a Espanya continua sent necessari un projecte de modernitat, de societat civil, d'autonomia real...

—¿Opina que hi ha funcionat el prejudici anticatalà, a Espanya?

—Sobre aquest fet he dit que no em volia pronunciar fins d'ací a un temps. M'he limitat a demanar-hi una reflexió, dintre i fora de Catalunya. A dintre de Catalunya posant l'accent en les falles que s'han comès en el llançament del PRD, que n'hi ha hagut. Ara, fora de Catalunya, caldria que la gent es demani «¿És que el PRD no ha funcionat perquè l'origen, la idea, l'impuls era català i catalanista?». La veritat és que encara no he obtingut resposta a aquest interrogant. Però, certament, aquest fet ha

molt poca visió del que era una campanya. Fèiem mítings demanant el vot per a nosaltres, però afegíem que, si no els agradava el nostre programa, que votessin qualsevol que fos catalanista i demòcrata. ¡Imagini's!, quines bestieses. I mentrestant ja hi havia gent que en el cinturó de Barcelona feien campanya amb consignes com: «No voteis al banquero; si gana el banquero, os echará»...

—¿Per cert, president, ha passat el perill d'un rebrotament del lerroixisme a Catalunya?

—No, i, fins i tot, més insidiós.

—Perdó, parlava de la campanya del 77...

—Sí, potser aquestes ingenuïtats i el mal disseny de la campanya foren en gran part conseqüència que nosaltres no vam tenir cap assessorament tècnic. A més, aquell va ser un moment de gran pèndol, d'un clar decantament de l'electorat cap a l'esquerra. Recordo que els comunistes van traure una votació altíssima... a Pedralbes. Quan vaig veure els resultats de Pedralbes, vaig quedar esparverat.

Els socialistes, a més, en aquell moment ho van fer millor que nosaltres. Els socialistes sempre han tingut un sentit de partit molt més definit que nosaltres, un sentit de la tàctica i estratègia més perfilat. Convergència és més aviat un partit-moviment. Som un partit una mica més magmàtic. Incidim en sectors extensos de la nostra societat no perquè tinguem una gran capacitat de maniobra, sinó, simplement, perquè hi coincidim. Incidim perquè coincidim.

—D'altra banda, alguns sectors nacionalistes asseguren que Convergència és Pujol, sobretot.

—No, i la prova és que, de fet, jo me n'ocupo ben poc, de Convergència, tinc molt abandonat el partit. I el partit demostra que funciona, que existeix. Si ens n'ocupéssim més, resultaria millor, no hi ha dubte, però, de tota manera, Convergència és un partit sòlid, important, ben implantat. No, Convergència no és només en Pujol.

—A final del 77 vostè participa en el govern unitari del president Tarra-

existit. No m'agradaria ser jo el que ho hagués de recordar, i, en canvi, preferiria que em deixessin aprofundir en les nostres falles. Certes, també.

—*¿Quin és l'estat d'ànim de Miquel Roca?*

—Bo. Roca és un home molt ferm i tenaç, tot i que després d'una cosa d'aquest tipus es necessita un cert temps de reajust. Respecte a la capacitat d'en Roca per a superar aquest problema, jo no tinc cap mena d'angúnia.

—*Cullell ha estat anomenat oficialment candidat de CiU a l'alcaldia de Barcelona...*

—Cullell és un bon candidat, i des que és el nostre candidat oficial, hem pogut veure que ha estat molt ben acollit, molt ben valorat, molt ben considerat per tothom. I, d'altra banda, hi ha una altra dada molt significativa, que són els resultats electorals del passat juny, *fifty-fifty* a Barcelona.

És clar que en unes eleccions municipals el caràcter del vot és diferent i que poden jugar d'altres factors com és ara que el candidat socialista sigui l'alcalde actual. Això, potser, li dóna un cert avantatge. Tot i això, serà molt el que hagi de fer per evitar que l'alcaldia de Barcelona canviï de mans.

—*¿La variable Jocs Olímpics hi influirà?*

—Tal vegada, però no crec que gaire. I en tot cas, és una variable que hem d'admetre sobre la base que ens els donen. Primer, perquè estic convençut que guanyarà Barcelona. I segon, perquè hem de fer tot el possi-

ble perquè siguin nostres. Per tant, hem de conquistar l'alcaldia partint de la base que els Jocs Olímpics seran a Barcelona l'any 92.

Pel que fa això, li explicaré una anècdota perquè quedi ben clar el nostre suport total i gens crític a la candidatura olímpica. Una vegada, en Trias Fargas acompanyava Pasqual Maragall en una visita a una ciutat estrangera, on, en una recepció, van trobar un representant del Comitè Olímpic Internacional d'un país sud-americà. «Vostè és l'alcalde. ¿I vostè qui és? ¿El tinent d'alcalde?». «No, jo sóc el cap de l'oposició», va respondre en Trias. «Ah, li diré una cosa. No sé si vostè pot fer gaire perquè Barcelona pugui obtenir els Jocs Olímpics, però, si volgués, podria fer-ho tot perquè no els tingués».

És clar. Si el principal partit de l'oposició municipal i el govern de la Generalitat es possessin d'esquena al projecte, evidentment no tindriem Jocs Olímpics. Però això ni ho han fet ni ho farem mai perquè, tingui en compte una cosa, jo sóc un patriota. Això que ara es critica tant, de ser patriota, és el que jo sóc. Per tant, per patriotisme, l'únic que puc fer és donar un suport total a la candidatura olímpica de Barcelona. Tot plegat, opino que aquesta variable, ni de bon tros, no serà decisiva en l'elecció d'alcalde, i nosaltres estem molt esperançats en la candidatura d'en Cullell.

—*Siga com siga, si Cullell no guanyés, la seua situació dins de Convergència quedaria una mica primparada, ¿no?*

—Cullell és un polític versàtil i útil que necessitem en molts àmbits. Pre-

DOMÈNEC L'IMBERT

cisament ha estat un bon tinent d'alcalde d'Hisenda, un bon conseller d'Obres Públiques i un bon conseller de Finances. Cullell és una gran figura política a nivell català, i amb pro-

JOAN BROSSA
SONETS A GOFREDINA

COTLLIURE
EDICIONS DE LA MAGRANA

JOAN PERUCHO
ELS MIRALLS

COTLLIURE
EDICIONS DE LA MAGRANA

«No. Convergència no és només Jordi Pujol».

—*Si continua aquesta mateixa política autonòmica socialista, ¿vostè és partidari de la reforma de l'estatut?*

—Jo, en aquest punt, ni vull, ni m'interessa dir res. L'únic que afirmo és que, si seguim pel camí que hem anat fins ara, deixarem de tenir una autonomia real. Aquest fet provocaria, molt probablement, que el problema de l'encaix de Catalunya, d'Euskadi, en el conjunt de l'estat, tornés a plantejar-se amb agudesia.

—*Euskadi, si més no, sembla menys asfixiada financerament. Els concerts econòmics han resultat ser una fórmula menys onerosa que els altres sistemes de finançament. Catalunya...*

—Aquest és un tema que nosaltres, possiblement, no vam plantejar amb prou intensitat a l'hora de negociar la Constitució. En aquell moment ens va dominar molt la prudència de cara a assegurar la governabilitat de l'estat. Ens preocupava molt, a tots, la situació en el País Basc, especialment perillosa. De fet, nosaltres vam fer un plantejament, pel que fa al sistema de finançament, no de tipus foral com Euskadi, sinó arrancant d'una realitat molt més immediata, l'Estatut del 32, la qual cosa ens va condicionar intel·lectualment i políticament.

Així mateix, una vegada més, vam confiar en les promeses que se'ns van fer que hi hauria una pròxima revisió d'aquest sistema, que és el que s'ha de fer ara, i no s'acaba de fer... doncs, tot plegat, ens va portar a acceptar una solució que ens ha dut a una situació realment molt greu. Molt greu per a Catalunya i molt greu per al País Valencià. L'autonomia valenciana, amb el sistema de finançament que proposen, serà una de les que més patirà. Nosaltres i vostès serem els que més patirem. No sé si a València en són conscients, d'això.

—*Tots els observadors polítics constaten la notable progressió de l'independentisme entre la joventut catalana. ¿Opina que, per exemple, la Crida, pot esdevenir un partit independentista fort?*

—Sincerament, no ho crec. Ara bé, el que sí que pot passar, si nosaltres no aconseguim modificar l'orientació de retallada autonòmica que s'exerceix des de Madrid, és el sorgiment d'una força nacionalista radical molt més forta que la Crida, i molt més engranada en la societat catalana. □

jecció, si calgués, a nivell espanyol. Cullell no ha de témer pel seu futur polític. A part que jo crec que traurà un molt bon resultat.

—*M'han comentat que en aquesta darrera campanya electoral, Cullell ha participat molt activament i amb molt d'èxit perquè sembla que connecta bé amb el públic...*

—En Cullell enganxa la gent, sí.

—*Però que en tota la campanya no ha anomenat ni una vegada ni el PRD ni Miquel Roca...*

—¿El PRD? No l'he seguit, però no crec. Com tinc tanta confiança en Cullell, no vaig darrere per escoltar què és el que diu i què el que no diu. No faci cas de tot el que li comenten. No res...

—*¿Com es planteja un nacionalista català com vostè la instància Espanya, la instància Europa?*

—Si les coses es fan bé, nosaltres i tots plegats, aquesta relació es pot plantejar en termes perfectament

compatibles. Aquest patriotisme català, aquest considerar que Catalunya és la meua pàtria, és perfectament compatible amb l'existència d'aquesta mateixa Catalunya dintre d'un conjunt espanyol, que, evidentment, aleshores, s'ha d'estructurar d'una manera que aquesta realitat catalana hi tingui una cabuda còmoda, des del punt de vista de la identitat, la projecció, l'organització, o les ambicions materials, culturals, etc.

Això, naturalment, és possible, o no és possible. És el que s'està discutint amb la construcció de l'Estat de les autonomies. És veritat que estem molt preocupats perquè aquest estat està configurant un tipus d'estructura espanyola en el qual es podria donar el cas que haguéssim de tornar a plantejar el tema de l'encaix de Catalunya en el conjunt de l'estat. En fi, jo crec que l'encaix és possible, i en Europa, no cal dir-ho. L'existència d'un estat plurinacional en Espanya és del tot coherent amb l'Europa de les nacions cap a on caminem.